

IFAU

Institutet för arbetsmarknads- och
utbildningspolitisk utvärdering

Toppinkomsttagare i olika länder

**Alejandro Badel
Moirá Daly
Mark Huggett
Martin Nybom**

RAPPORT 2017:9

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) är ett forskningsinstitut under Arbetsmarknadsdepartementet med säte i Uppsala. IFAU ska främja, stödja och genomföra vetenskapliga utvärderingar. Uppdraget omfattar: effekter av arbetsmarknads- och utbildningspolitik, arbetsmarknadens funktionssätt och arbetsmarknadseffekter av socialförsäkringen. IFAU ska även sprida sina resultat så att de blir tillgängliga för olika intressenter i Sverige och utomlands.

IFAU har som policy att en uppsats, innan den publiceras i rapportserien, ska seminariebehandlas vid IFAU och minst ett annat akademiskt forum samt granskas av en extern och en intern disputerad forskare. Uppsatsen behöver dock inte ha genomgått sedvanlig granskning inför publicering i vetenskaplig tidskrift.

Tryckta rapporter kan beställas från IFAU. Kontaktuppgifter och mer information om IFAU och våra rapportserier finns på webbplatsen www.ifau.se

Toppinkomsttagare i olika länder^a

av

Alejandro Badel ^b, Moira Daly ^c, Mark Huggett ^d och Martin Nybom ^e

2017-06-01

Sammanfattning

Med hjälp av registerdata för perioden 1980–2013 visar vi på en uppsättning gemensamma empiriska mönster gällande fördelningen av löneinkomster i USA, Kanada, Danmark och Sverige. Tre kvalitativa resultat är gemensamma för dessa länder: (1) ojämlikheten inom den övre halvan av inkomstfördelningen ökar under individers yrkesverksamma karriär, (2) skillnaderna inom den absoluta toppen av inkomstfördelningen (den rikaste procenten) växer med åldern, och (3) den årliga ökningstakten i årsinkomster är högre för grupper med högre livsinkomster och att denna ökningstakt är särskilt hög för gruppen med allra högst livsinkomster. Även om dessa mönster är i grunden gemensamma för de olika länderna så finner vi också betydande storleksmässiga skillnader. Till exempel växer toppinkomsttagarnas årsinkomster nästan dubbelt så mycket under arbetslivet i USA och Kanada jämfört med i Sverige och Danmark.

^a Denna rapport är en sammanfattning av ”Top Earners: Cross-country Facts”, IFAU Working paper 2017:9.

^b Georgetown University och Bureau of Labor Statistics; ale.badel@gmail.com

^c Copenhagen Business School; moda.eco@cbs.dk

^d Georgetown University; mh5@georgetown.edu

^e IFAU; martin.nybom@ifau.uu.se

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Data.....	6
3	Förändringar över tid.....	7
4	Förändringar under arbetslivet.....	9
4.1	Inkomstspridningen ökar med åldern	9
4.2	Skillnaderna inom den absoluta toppen av inkomstfördelningen växer med åldern	11
4.3	Ökningstakten i årsinkomster är högre för de med högre livsinkomster	13
5	Avslutande diskussion	14
	Referenser	19

1 Inledning

Under en stor del av 1900-talet kombinerades hög ekonomisk tillväxt med minskande eller åtminstone relativt stabila nivåer på inkomstskillnaderna i både Europa och Nordamerika. Sedan ungefär 1980 har dock inkomstskillnaderna ökat samtidigt som tillväxten varit mer blygsam. I Sverige ökade inkomstskillnaderna kraftigt under 1990-talet, men har sedan dess inte förändrats lika mycket (Bengtsson, Edin och Holmlund, 2014). Skillnaderna i löner och löneinkomster har varit relativt stabila sedan runt år 2000, medan skillnaderna fortsatt att öka sett till totala inkomster (vilka även inkluderar kapitalinkomster). I länder som USA och Storbritannien har skillnaderna i termer av både löne- och totala inkomster ökat relativt stadigt under hela perioden sedan 1980-talet.

Intresset för att studera inkomstojämlikhet och löneskillnader har i och med detta också ökat kraftigt. Den franske nationalekonomen Thomas Pikettys arbete, sammanfattat i det inflytelserika verket *Kapitalet i det tjugoförsta århundradet*, har varit starkt bidragande till detta ökade intresse. Ett genomgående fokus i Pikettys arbete har varit skillnaderna mellan vanliga inkomstagare och *toppen* av inkomstfördelningen, ofta mätt i termer av hur stor andel av de totala inkomsterna som går till den hundra del av inkomsttagarna som har högst inkomster, den så kallade ”topprocenten”.

Figur 1 visar toppprocentens andel av de totala inkomsterna för ett antal olika länder.¹ Under 1900-talet följde toppprocentens andel av de totala inkomsterna i länder såsom USA, Storbritannien och Kanada, i likhet med mer generella ojämlikhetsmått, en U-formad trend: efter att ha minskat under lång tid ökade denna andel snabbt från cirka 1980. I dessa länder har denna ökning i toppprocentens inkomstandel blivit ett hett ämne inom forskningen, såväl som i media och policydiskussioner. I länder såsom Danmark, Frankrike och Sverige minskade också toppprocentens inkomstandel markant under stora delar av 1900-talet, men har efter detta inte alls ökat lika mycket som i de anglosaxiska länderna. Debatten om toppinkomster och ojämlikheten högst upp i inkomstfördelningen har, kanske av detta skäl, också varit betydligt mindre livaktig i dessa länder.

Löne- och arbetsinkomster spelar en viktig roll för dessa trender. I USA och Kanada utgörs toppinkomsterna till störst del av löneinkomster, åtminstone under senare tid (Piketty och Saez, 2003). Dessutom har förändringar över tid i ojämlikheten mätt i totala inkomster i mångt och mycket återspeglat motsvarande förändringar vad gäller löneinkomster. Figur 1 visar till exempel att

¹ Bland andra har Roine, Vlachos och Waldenström (2009) och Alvaredo, Atkinson, Piketty och Saez (2013) dokumenterat trender i inkomstojämlikhet över de senaste hundra åren för flertalet länder inklusive de som visas i figur 1.

topprocentens andel vad gäller både totala inkomster och löneinkomster i USA har ökat sedan innan 1980. Av denna anledning har flertalet förklaringar till varför toppinkomstandelen ökat kraftigt i vissa men inte i andra länder fokuserat på toppinkomsttagares arbets- och löneinkomster (t.ex. Piketty och Saez, 2006). Ett vanligt exempel rör toppinkomsttagares marginalsatser. Kortfattat menar denna teori att då marginalsatserna är relativt höga försvagas incitamenten för toppinkomsttagare att efterfråga eller förhandla till sig riktigt höga löner. Då dessa marginalsatser generellt sett var betydligt högre runt 1980 än idag skulle detta kunna vara en förklaring till varför toppinkomsterna vuxit så pass kraftigt under denna tidsperiod.

Syftet med denna rapport är att dokumentera ett antal gemensamma empiriska resultat avseende hur fördelningen av (mäns) löneinkomster utvecklas över individers yrkesverksamma år.² Vi fokuserar på USA, Kanada, Danmark och Sverige. Dessa länder erbjuder en intressant jämförelse då de skiljer sig åt i termer av skattesystem, arbetsmarknadens funktionssätt och branschsammanställning. För samtliga dessa länder har vi också tillgång till registerbaserade inkomstdata. Våra data följer ett stort antal individer över tiden vilket ger oss möjlighet att studera toppen av inkomstfördelningen vid olika åldrar, för olika födelsekohorter, samt toppinkomsttagares inkomstutveckling över cirka 30 år av deras arbetsliv.

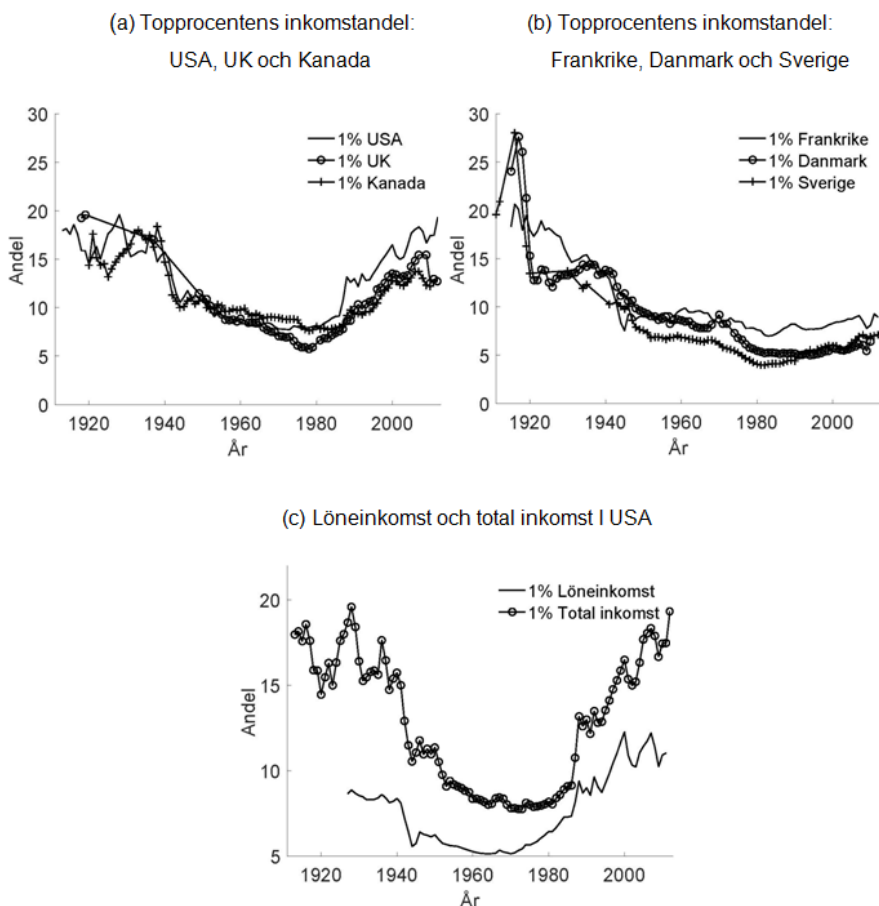
Vi dokumenterar tre för de olika länderna likartade empiriska mönster för hur löneinkomster förändras med åldern. Det första är att skillnaderna inom den övre halvan av inkomstfördelningen växer med åldern. Det andra är att skillnaderna *inom* den absoluta toppen av inkomstfördelningen (den rikaste procenten) växer med åldern. Det tredje är att den totala ökningen i årsinkomster under arbetslivet är högre för grupper med högre *livstidsinkomster* och att denna ökning är särskilt hög för gruppen med allra högst livstidsinkomster. Även om dessa mönster i grunden är gemensamma för de olika länderna så finner vi också betydande storleksmässiga skillnader.

De empiriska mönster vi visar på ger vägledning åt framtida forskning som söker förstå de underliggande förklaringarna till skillnader i inkomstojämlikhet mellan länder. Vår studie relaterar till ett par olika forskningslitteraturer. Det finns en bred litteratur som studerar hur fördelningen av inkomster, löner och konsumtion varierar med åldern. Huvudsakligen är fokus riktat på sammanfattande ojämlikhetsmått såsom varianser eller så kallade Gini-koefficienter. En annan relaterad forskningslitteratur studerar toppinkomsttagares karaktäristika

² Denna rapport är baserad på Badel m.fl. (2017), som vi också hänvisar till för ytterligare detaljer angående våra data, variabeldefinitioner, och metodval. Då vi inte har tillgång till kvinnors inkomstdata för USA fokuserar rapporten på män för samtliga länder.

och egenskaper över tid. Vår studie särskiljer sig dels genom att fokusera på olika delar av inkomstfördelningen, inklusive den absoluta toppen av fördelningen, och dels genom att vi jämför ett flertal olika länder i en gemensam analys.

Figur 1 Bakgrundsresultat: ojämlikhet i toppinkomster över tiden

Not: Inkomstdata från The World Wealth and Income Database. Löneinkomstmåttet för USA från Piketty och Saez (2003).

2 Data

Vi beskriver här kortfattat de data vi använder oss av. För ytterligare detaljer hänvisar vi till Badel m.fl. (2017).

Våra data över inkomster kommer från olika nationella myndighetsregister. Med undantag för USA har vi direkt tillgång till varje lands mikrodata via respektive lands statistikmyndighet. För USA utgår vi i stället från sammanfattande tabeller från ett par tidigare studier av Guvenen, Ozkan och Song (2014) och Guvenen, Karahan, Ozkan och Song (2015). Data i dessa studier är, likt våra data för de andra länderna, baserade på individuella inkomstuppgifter från deklarationsblanketter. Urvalet för USA består av ett 10 procents slumpmässigt urval av män från perioden 1978–2011. De sammanfattande tabellerna innehåller minimum, maximum, medelvärde, samt olika percentiler av inkomstfördelningen för varje år. De innehåller också olika percentiler av de åldersspecifika inkomstfördelningarna för åldrarna 25–55 år.

Våra data för Kanada kommer från ett 20 procents slumpmässigt urval av den kanadensiska befolkningen från perioden 1982–2013. Inkomstmålet vi använder är totala löneinkomster från skattedeklarationer. Urvalsperioden för våra danska data är 1980–2013 och för denna period ger dataregistren information om inkomster för mer än 99,9 procent av alla danska medborgare i åldern 15–70 år. Våra svenska data täcker hela befolkningen med beskattningsbar inkomst och vi har tillgång till inkomstmål för åren 1980, 1982, samt årligen 1985–2013.

Vi exkluderar de som klassificeras som invandrade under perioden. Inkomstmåten vi använder inkluderar för samtliga länder (med vissa mindre variationer) löner och andra löneinkomster, samt bonusar, förmåner och realiserade aktieoptioner, vilket är av vikt då vi fokuserar på höginkomsttagare.

Vi använder oss också av data över arbetad tid. Registerbaserade mål på arbetad tid finns dock inte för USA och Kanada. För Danmark och Sverige har vi tillgång till grova mål på årsarbetstid, inrapporterade av arbetsgivare. Vi kan därför kombinera dessa med årsinkomstmåten för varje individ och skapa mål på tidsjusterade löner (det vill säga ”timlöner”).

Vi använder oss av två typer av urval. Tvärsnittsurval används för att beräkna olika typer av fördelningsstatistik årsvis eller både års- och åldersvis. Longitudinella urval används sedan för att följa en specifik födelsekohort över arbetslivet. För båda typerna av urval designar vi data för Kanada, Danmark och Sverige i syfte att efterlikna dataurvalet för USA i så stor utsträckning som möjligt och därigenom möjliggöra länderjämförelser.

Tvärsnittsurvalet för USA, som vi sedan följer även för de andra länderna, inkluderar en individ vid ett givet år om individen är en man i åldern 25–60 år,

dennes löneinkomster är högre än en tidsvarierande lägre gräns³, och inkomster från eget företag uppgår till maximalt 10 procent av individens totala löneinkomst. Våra longitudinella urval följer alla individer i tvärsnittsurvalet som var mellan 24 och 26 år gamla första året av vår urvalsperiod, det vill säga runt 1980. Alltså följer vi dessa individer under mer än 30 år.

3 Förändringar över tid

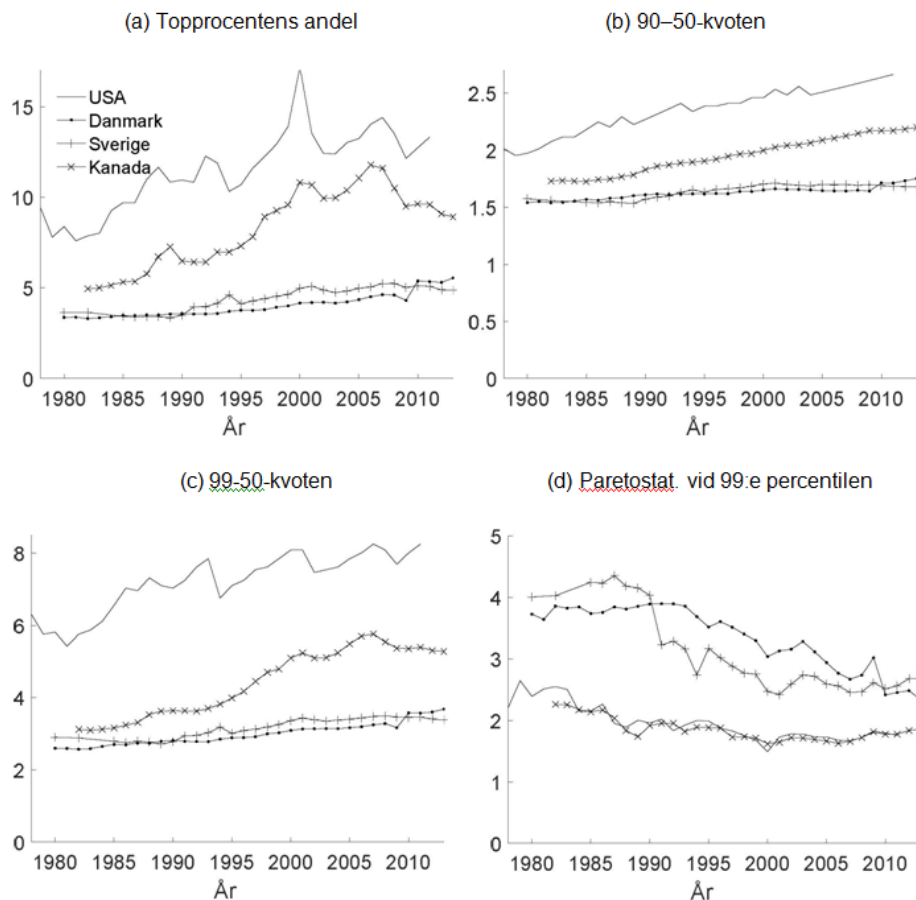
Även om förändringar under arbetslivet är denna rapports huvudfokus (se nästa avsnitt) så är det intressant att först studera förändringar över tid. Vi visar här hur ett antal olika ojämlikhetsmått utvecklats sedan cirka 1980 baserat på våra tvärsnittsurval. Figur 2a visar att andelen av de sammanlagda löneinkomsterna som tillfaller toppprocenten är betydligt högre i USA och Kanada än i Danmark och Sverige under hela perioden vi studerar. Denna andel ökade dessutom under tidsperioden för samtliga länder, även om ökningen var betydligt större i USA och Kanada än i Danmark och Sverige.

Vi fokuserar sedan på så kallade percentilkvoter. 90-50-kvoten mäter hur löneinkomsten för en individ med relativt hög inkomst förhåller sig till inkomsten för en individ med normalinkomst. En inkomst vid 90:e percentilen är högre än 90 procent av alla inkomster i hela fördelningen, men lägre än de 10 procent som har högst inkomster. En inkomstagare vid 50:e percentilen, det vill säga medianinkomsten, har exakt lika många personer ovanför sig som under sig i inkomstfördelningen. Om denna kvot till exempel är 2 så innebär det att inkomsten vid den 90:e percentilen är dubbelt så hög som medianinkomsten. På motsvarande sätt mäter 99-50-kvoten hur löneinkomsten för en individ med väldigt hög inkomst förhåller sig till medianinkomsten. En inkomst vid 99:e percentilen är högre än 99 procent av alla inkomster i fördelningen, men lägre än procenten med allra högst inkomster. Figur 2b och Figur 2c visar med hjälp av dessa mått att skillnaderna inom den över halvan av inkomstfördelningen är mindre i Danmark och Sverige än i USA. 90-50-kvoten i Danmark och Sverige uppgår till cirka tre fjärdedelar av motsvarande kvot i USA, medan 99-50-kvoten är ungefär hälften av motsvarande kvot i USA. Alltså är skillnaderna inom gruppen som utgörs av de 10 procent med högst inkomster också mindre i Danmark och Sverige än i USA.

³ Den lägre gränsen för USA definieras som den lagstadgade minimilönen per timme gånger 260. Detta motsvarar alltså årsinkomsten för någon som arbetar 20 timmar per vecka i 13 veckor till minimilön. För de andra länderna definierar vi denna lägre gräns indirekt genom att låta den för varje enskilt land ha samma förhållande till medianinkomsten i landet som den lägre gränsen i USA har till den amerikanska medianinkomsten.

Figur 2b och Figur 2c visar också att inkomstskillnaderna ovanför medianen ökat över tid i samtliga fyra länder. Både 90-50- och 99-50-kvoten ökade över tiden, men återigen mer i USA och Kanada än i Danmark och Sverige.

Figur 2 Ojämlighet i löneinkomster över tid

Not: Författarnas egna beräkningar baserade på tvärsnittsurvalen för respektive land.

För att undersöka inkomstskillnaderna inom toppprocenten av fördelningen så använder vi oss av så kallade Paretostatistikor, vilka här mäts som den genomsnittliga inkomsten inom toppprocenten i förhållande till inkomsten vid den 99:e percentilen. Lägre värden på detta mått innebär större skillnader inom toppprocenten. Resultaten i Figur 2d visar att skillnaderna inom toppprocenten ökat i samtliga länder under tidsperioden. Dock tycks denna ökning ha varit särskilt stor i Danmark och Sverige, där skillnaderna inom toppprocenten också

var betydligt lägre i ursprungsläget (det vill säga Paretostatistikan var ursprungligen mycket högre).

4 Förändringar under arbetslivet

Vi tittar nu på hur inkomstfördelningen utvecklas under arbetslivet, det vill säga med avseende på ålder, återigen med ett särskilt fokus på den övre delen av fördelningen.

4.1 Inkomstspidningen ökar med åldern

Vi analyserar först hur inkomstfördelningen ovanför medianen utvecklas med åldern. Vi kontrollerar för antingen tids- eller kohorteffekter.⁴ I det första fallet studeras alltså inkomstfördelningens åldersmönster med kalendertid konstanthållen. Vi kontrollerar här alltså för det faktum att inkomstspidningen trendmässigt ökat över tiden. När vi kontrollerar för kohorteffekter tar vi i stället hänsyn till att olika kohorter (födelseår) kan ha olika åldersmönster. Se Badel m.fl. (2017) för detaljer kring hur detta görs.

Vi fokuserar återigen på 90-50- och 99-50-kvoterna. Figur 3 visar att både 90-50- och 99-50-kvoten tenderar att öka med åldern i samtliga länder. På så sätt kan man säga att inkomstskillnaderna inom den övre halvan av fördelningen växer med åldern. Det mest slående resultatet är dock för 99-50-kvoten. Denna kvot är dels mycket högre vid samtliga åldrar i USA och Kanada jämfört med Danmark och Sverige, dels fördubblas den (eller mer) i ungefärlig storlek mellan 25 och 55 års ålder i samtliga länder. Dess relativa ökning är störst i Kanada och ökningen är generellt sett större i modellen med kohortkontroller än modellen med tidskontroller. Vi kan alltså dra slutsatsen att inkomstspidningen ovanför medianen växer med åldern samt att detta till största delen drivs av inkomster ovanför 90:e percentilen.

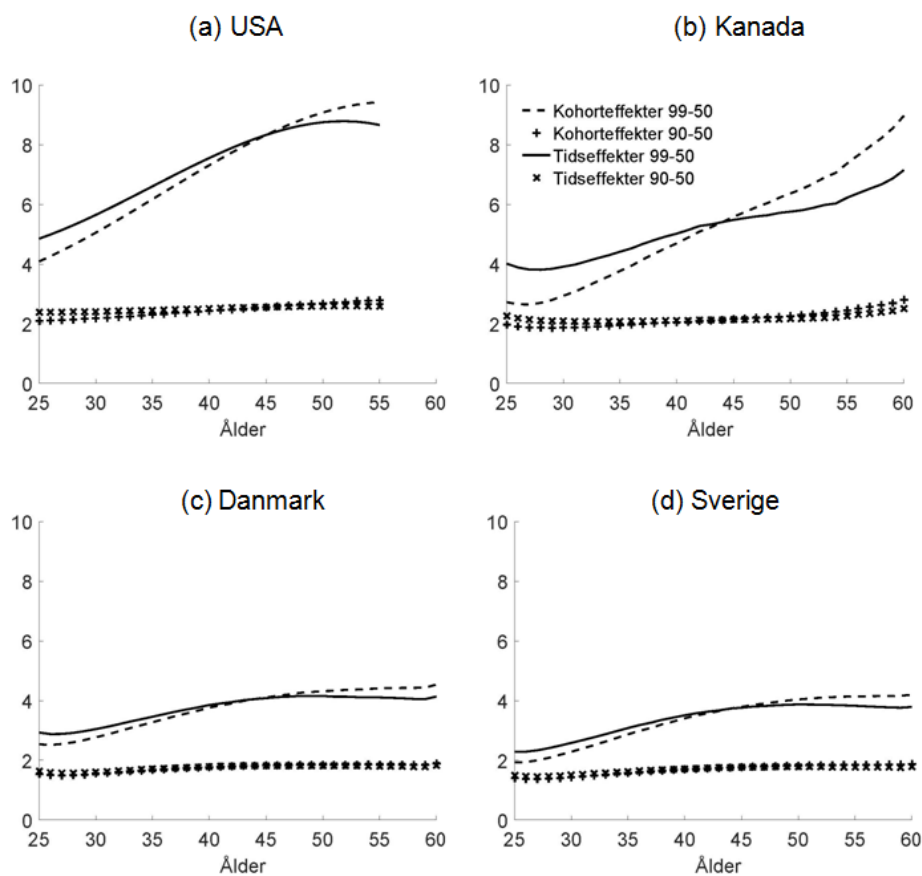
Flera tidigare studier har visat på en ökande inkomstspidning med åldern på individ- och hushållsnivå baserat på sammanfattande mått såsom varianser och Gini-koefficienten. Våra resultat indikerar att en potentiellt viktig förklaring till varför sådana generella mått på inkomstskillnader ökar med åldern kan ha att göra med hur de högsta inkomsterna förhåller sig till medianen.

För att sätta dessa resultat i perspektiv kan det vara intressant att jämföra med hur den (reala) medianinkomsten utvecklas med åldern. Figur 4 visar att

⁴ Om vi inte skulle inkludera dessa kontrollvariabler skulle de mönster vi ser avseende förändringar över ålder kunna vara en produkt av antingen tids- eller kohorteffekter. Dock är tid, ålder och kohort (det vill säga födelseår) linjära kombinationer av varandra, så vi kan inte kontrollera för både tids- och kohorteffekter samtidigt utan endast en i taget.

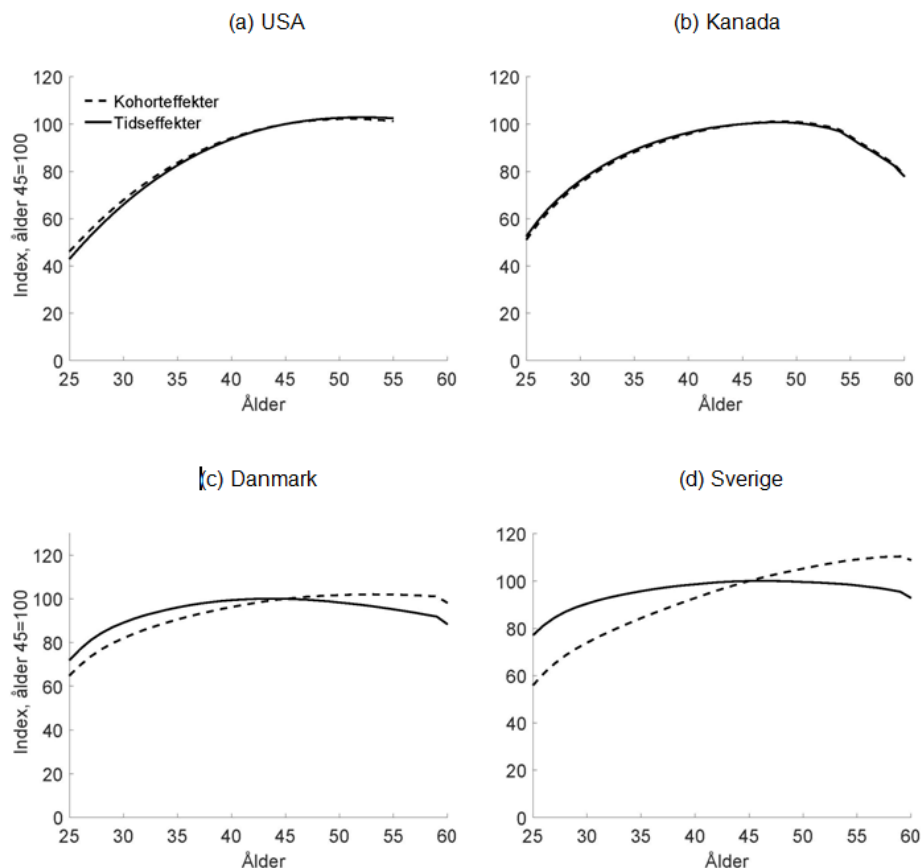
medianinkomsten följer ett puckelformat mönster över ålder i samtliga länder, oavsett om vi kontrollerar för kohort- eller tidseffekter. Medianinkomsten nästan fördubblas mellan 25 och 50 års ålder i USA och Kanada. I Danmark och Sverige, å andra sidan, är ökningen svagare, framför allt när vi kontrollerar för tidseffekter. Med tidseffektskontroller är skillnaderna mellan länderna rätt så betydande, och medianinkomsten når sin topp vid 50 års ålder i Kanada och USA, men redan vid 40 års ålder i Danmark och Sverige.

Figur 3 Percentilkvoter efter ålder

Not: Figuren visar de skattade ålderskoefficienterna för modeller som antingen kontrollerar för tids- eller kohorteffekter.

Figur 4 Medianens löneinkomst efter ålder

Not: Figuren visar de skattade ålderskoefficienterna för modeller som antingen kontrollerar för tids- eller kohorteffekter.

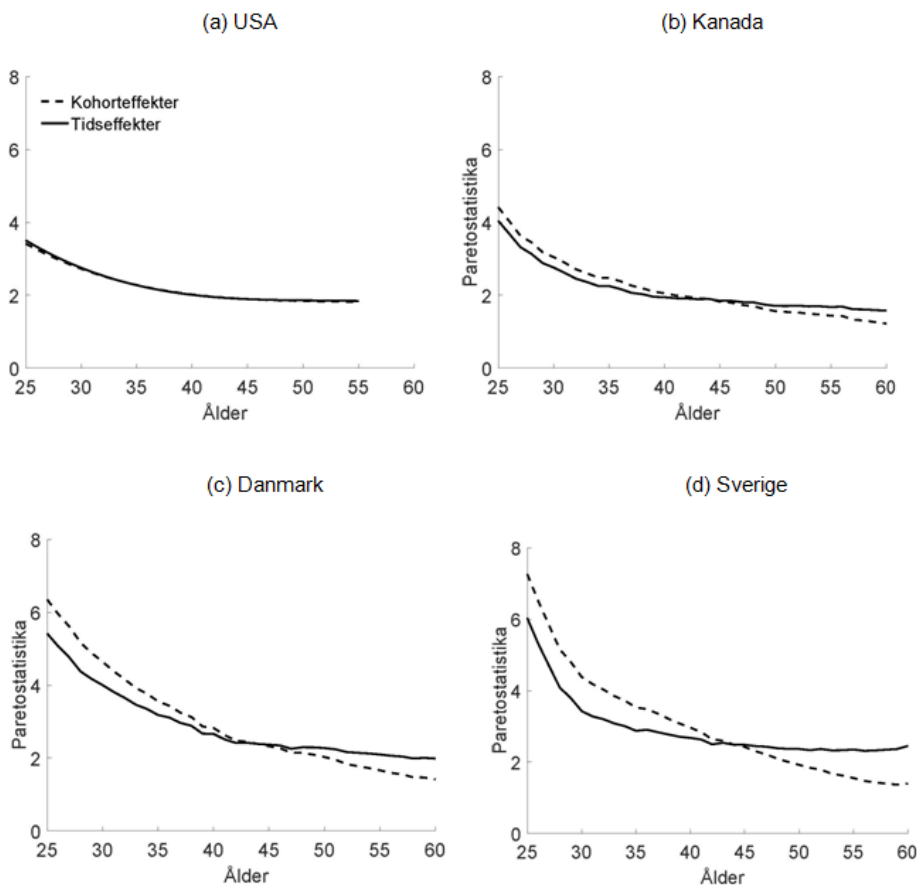
4.2 Skillnaderna inom den absoluta toppen av inkomstfördelningen växer med åldern

Här analyserar vi hur inkomstspridningen inom den absoluta toppen av fördelningen utvecklas med åldern. Vi fokuserar på toppprocenten, det vill säga den hundradel av populationen som har allra högst löneinkomster. Vi använder återigen Paretostatistikan vid 99:e inkomstpercentilen som mått på spridningen i toppen.

Figur 5 visar resultaten. Vi ser att detta mått minskar med åldern i samtliga fyra länder, även om minskningstakten är betydligt högre bland unga än äldre. Inkomstskillnaderna inom toppprocenten växer alltså med åldern. Det är intressant att jämföra detta mått för olika åldersgrupper med motsvarande mått för

tvärsnittsdata i Figur 2. För USA är Paretostatistikan lägre än 2 i tvärsnittsurvalet från ungefär 1990 och framåt. Den är även lägre än 2 i Figur 5 efter 40 års ålder, men högre än 2 dessförinnan. Motsvarande mönster syns också för Kanada. För Danmark och Sverige är nivån på Paretostatistikan klart högre i tvärsnittsurvalen, men ålders- och tidstrenderna går även här kvalitativt sett i samma riktning. Sammantaget kan man alltså dra slutsatsen att inkomstspridningen inom topprocenten i tvärsnittsurvalen till stor del tycks drivas av förändringar inom gruppen som är 40 år och äldre.

Figur 5 Paretostatistikan vid 99:e percentilen efter ålder

Not: Figuren visar de skattade ålderskoefficienterna för modeller som antingen kontrollerar för tids- eller kohorteffekter.

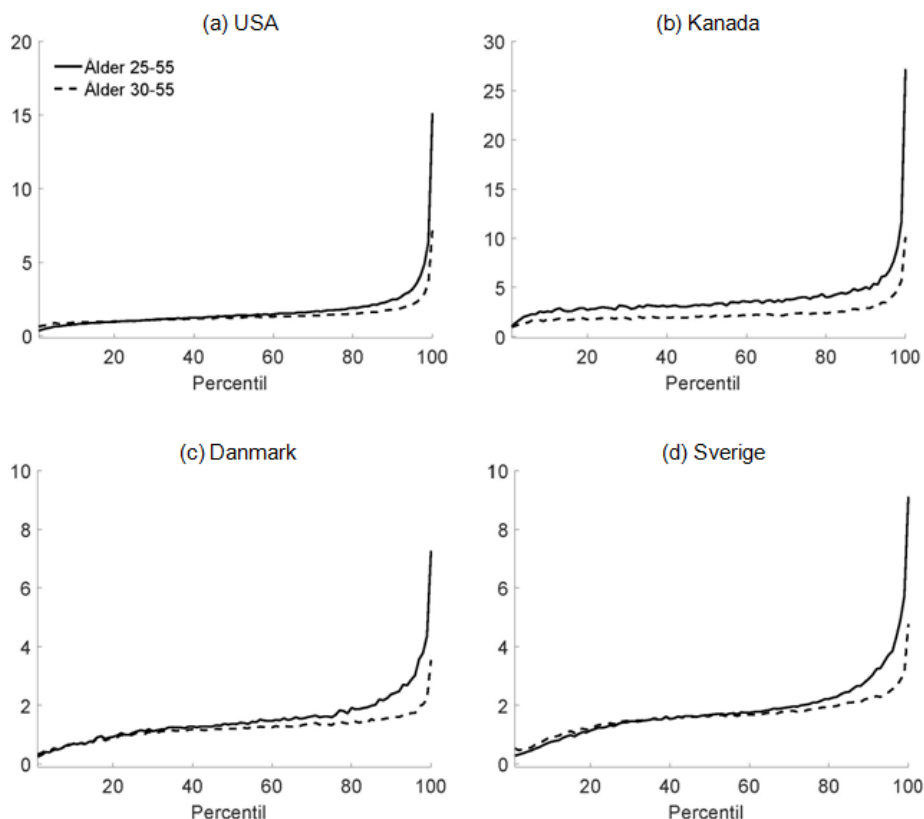
4.3 Ökningstakten i årsinkomster är högre för de med högre livsinkomster

Vi använder nu de longitudinella urvalen för respektive land. För varje individ i dessa urval beräknar vi livsinkomsten som summan av alla reala årsinkomster under arbetslivet (se detaljer i Badel m.fl. 2017). Vi rangordnar sedan dessa individer i hundra lika stora grupper baserat på deras livsinkomster. Grupp 100 består alltså av de med livsinkomster över den 99:e percentilen, medan grupp 1 består av de med livsinkomster lägre än den första percentilen av livsinkomstfördelningen.

Figur 6 visar separat för de fyra länderna den genomsnittliga löneinkomsten vid 55 års ålder i förhållande till inkomsten vid 25 års ålder för individer sorterade efter livsinkomstgrupper, allt i fasta priser. På motsvarande sätt visas också förhållandet mellan inkomsten vid 55 och 30 års ålder. De två kurvorna skiljer sig alltså endast åt i det avseendet att de antingen visar inkomstökningen från 25 eller 30 års ålder.

Resultaten visar att den relativa inkomstökningen under arbetslivet är högre för grupper med högre livsinkomster. Detta är visserligen inget oväntat resultat, men de kvantitativa skillnaderna är remarkabla. Det faktum att grupperna med högst livsinkomster har en relativ inkomstökning som är mångdubbelt högre än de med livsinkomster kring medianen är anmärkningsvärt. Som exempel är den genomsnittliga årsinkomsten för den högsta livsinkomstgruppen i USA och Kanada 13–15 gånger högre vid 55 jämfört med vid 25 års ålder. För motsvarande grupp i Danmark och Sverige har inkomsten vuxit och blivit 7–9 gånger högre under samma åldersspann. Vi finner således stora, systematiska skillnader i inkomsternas ökningstakt under arbetslivet, och skillnaderna är särskilt stora i toppen av fördelningen. Implikationen av detta är att i samtliga länder så tenderar de med högst livsinkomster att bli höginkomsttagare relativt sent i arbetslivet.

Figur 6 Inkomstökning under arbetslivet efter livsinkomst

Not: Figuren visar kvoten mellan genomsnittlig löneinkomst vid 55 års ålder och 25 eller 30 års ålder, uppdelat efter percentiler i termer av livsinkomster. Data för USA kommer direkt från Guvenen, Karahan, Ozkan and Song (2015), medan resultaten för de andra länderna är baserade på egna beräkningar på våra landsspecifika longitudinella dataurval.

5 Avslutande diskussion

Denna rapport dokumenterar tre empiriska resultat avseende löneinkomstfördelningens utveckling under arbetslivet:

1. Den 99:e inkomstpercentilen växer relativt medianinkomsten under arbetslivet.
2. Skillnaderna ovanför den 99:e inkomstpercentilen (det vill säga inom toppprocenten) ökar under arbetslivet.
3. De med högst livsinkomster har betydligt högre inkomstökningar under arbetslivet än andra grupper.

I Badel m.fl. (2017) diskuterar vi vilka typer av förklaringsmodeller som skulle kunna stämma överens med dessa empiriska resultat. Det faktum att dessa tre resultat är kvalitativt sett likartade för USA, Kanada, Danmark och Sverige antyder att en generell förklaringsmodell är lämplig för att tolka dem. Man kan sedan anta att skillnader i institutioner och politik kan ge upphov till de storleksmässiga skillnaderna mellan dessa länder. Sådana policyskillnader kan till exempel ha att göra med nivåer på arbets- och kapitalinkomstskatter, socialförsäkringssystemens utformning, eller olika regleringar på arbetsmarknaden. Idén att policyskillnader är av betydelse är självfallet inte ny. Bland annat har det varit en central hypotes när det gäller att förklara den typ av förändringar i toppinkomstandelar som visas i Figur 1. Som exempel menar Alvaredo, Atkinson, Piketty och Saez (2013, s. 5) att då rika länder med liknande teknologisk utveckling har uppvisat olika trender i toppinkomstskillnader så borde rimligtvis institutionella och policyskillnader spela en viktig roll. De menar vidare att den mest uppenbara policyskillnaden i detta avseende, både mellan länder och över tid, har att göra med skattesystem.

Skillnader länder emellan skulle även kunna förklaras av skillnader i arbetad tid mellan höginkomsttagare. För att undersöka detta studerar vi hur tidsjusterade löner (det vill säga "timlöner") varierar utmed lönefördelningen i USA, Danmark och Sverige.⁵ För att skapa våra lönemått delar vi måttet på årlig löneinkomst med våra mått på arbetstid. Figur 7 visar att både 99-50- och 90-50-kvoten i termer av timlöner är högre i USA jämfört med Danmark och Sverige under hela tidsperioden. Således kan vi säga att även lönefördelningen ovan medianen är relativt sett mer sammanpressad i Danmark och Sverige än i USA. Av denna anledning är det svårt att tänka sig att skillnader i arbetad tid mellan höginkomsttagare i de olika länderna kan förklara mycket av länderskillnaderna i termer av årliga inkomster som diskuterades i föregående avsnitt.

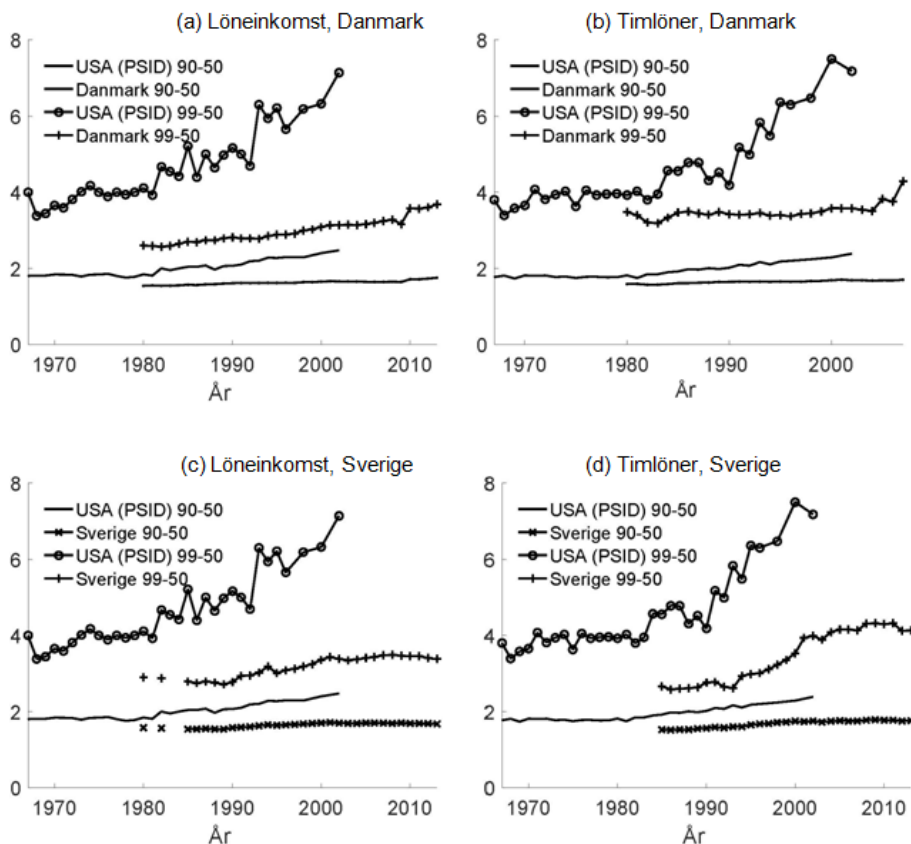
Andra möjliga förklaringar till skillnader i lönespridning mellan länder och över tid som diskuterats flitigt inom forskningen är till exempel minimilönenivåer och förändringar i den fackliga anslutningsgraden. Sådana faktorer spelar dock främst roll för den lägre halvan av fördelningen och kan knappast vara särskilt viktiga när det handlar om den typ av förändringar mellan topp- och normalinkomsttagare som visas i Figur 7. Då dessutom skillnaderna *inom* den översta tiondelen av inkomstfördelningen växer relativt mycket i samtliga länder kan inte en huvudförklaring baseras på faktorer som endast berör de

⁵ Lönemåttet för USA baseras på data från urvalsundersökningen the Panel Study of Income Dynamics, då amerikanska registerdata inte innehåller något mått på arbetstid. För Kanada har vi tyvärr inte tillgång till något mått på arbetstid.

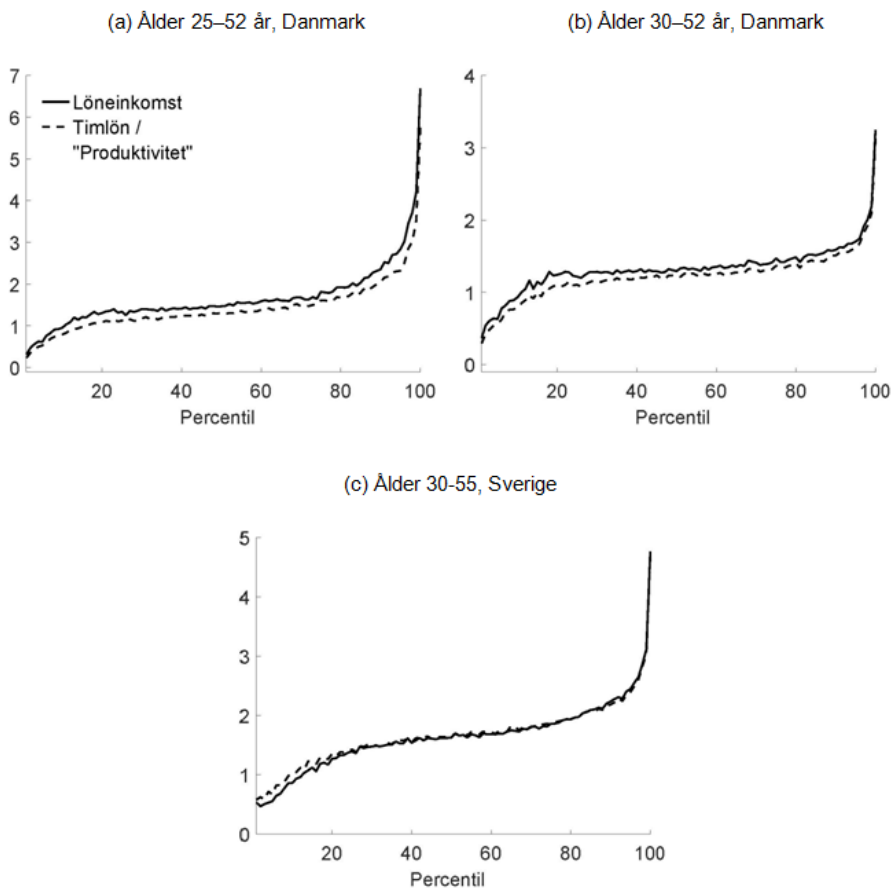
lägre eller mellersta delarna av fördelningen. En rimlig förklaring bör således kunna säga något om löneskillnader inom den översta tiondelen av fördelningen. Hit hör till exempel förändringar över tid i hur lönesättningen för högre chefer och olika typer av experter fungerar, samt marginalsattesatser vid riktigt höga inkomster.

Inkomst- och löneskillnaderna har vuxit på relativt bred front sedan 1980-talet. Denna rapport är en i raden av studier som på senare tid belyst att toppinkomsternas utveckling är en viktig beståndsdel i denna allmänna trend. Genom att jämföra fyra olika länder visar vi på att denna trend i mångt och mycket kan ses som ett generellt fenomen för rika länder. Samtidigt är det viktigt att påpeka att de nuvarande nivåerna på inkomstskillnaderna skiljer sig kraftigt åt mellan dessa länder. Ett slående exempel är att i USA så har en toppinkomsttagare ungefär åtta gånger så hög löneinkomst som en normalinkomsttagare. I Sverige, å andra sidan, har motsvarande toppinkomsttagare en inkomst som "bara" är drygt tre gånger så hög.

Figur 7 Percentilkvoter för löneinkomst och timlöner

Figur 8 Ökning i löneinkomst och timlön under arbetslivet efter livsinkomst

Not: Figuren visar ökningen i löneinkomst och timlön ("produktivitet") under arbetslivet uppdelat efter percentiler i termer av livsinkomster. Kurvan visar kvoten mellan inkomst eller timlön vid 52 och 25 (30) års ålder för Danmark, och 55 och 30 års ålder för Sverige.

Referenser

- Alvaredo, F., A. Atkinson, T. Piketty och E. Saez (2013), The Top 1 Percent in International and Historical Perspective, *Journal of Economic Perspectives*, 27, 3–20.
- Badel, A., M. Daly, M. Huggett och M. Nybom (2017), Top Earners: Cross-country Facts, IFAU Working Paper 2017:9
- Bengtsson, N., P-A. Edin och B. Holmlund (2014), Löner, sysselsättning och inkomster: ökar klyftorna i Sverige?, Underlagsrapport till Finanspolitiska rådet, 2014/1
- Guvenen, F., S. Ozkan och J. Song (2014), The Nature of Countercyclical Income Risk, *Journal of Political Economy*, 122, 621–60.
- Guvenen, F., F. Karahan, S. Ozkan och J. Song (2015), What Do Data on Millions of U.S. Workers Reveal about Life-Cycle Earnings Risk?, Unpublished manuscript.
- Piketty, T., och E. Saez (2003), Income Inequality in the United States, 1913–1998, *Quarterly Journal of Economics*, 118, 1–39.
- Piketty, T., och E. Saez (2006), The Evolution of Top Incomes: A Historical and International Perspective, *American Economic Review P&P*, vol.96, no 2, 2006, p. 200–205.
- Piketty, T., (2015), *Kapitalet i tjugoförsta århundradet*, Karneval förlag.
- Roine, J., J. Vlachos och D. Waldenström (2009), The Long-run Determinants of Inequality: What Can We Learn From Income Data?, *Journal of Public Economics*, 93, 974–88.